

Rahoitustyökalujen käyttö K-maatalouden myyntityön tukena

Elina Saarnio

Tekijä Elina Saarnio	
Koulutusohjelma Liiketalous	
Opinnäytetyön nimi Rahoitustyökalujen käyttö K-maatalouden myyntityön tukena	Sivu- ja liitesivumäärä 30 + 21
Opinnäytetyön nimi englanniksi Use of finance tools to support K-maatalous sales	
<p>Opinnäytetyössä selvitettiin, miten maataloustukien maksatuksen muuttuminen vaikuttaa rahoitussopimusten tekoprosessiin. Työhön kuului myös selvittää, miten K-maatalouden myyjän tulee tehdä osamaksu-, leasing- tai kausirahoitussopimus. Työ tehtiin toimeksiantona K-maatalous-keijulle. Tavoitteena oli, että K-maatalouden myyjä osaisi tehdä rahoitussopimuksen ottaen huomioon asiakkaan muuttuneen tilanteen maataloustukien siirtymisen takia. Tavoitteena oli myös selvittää tulovajeen muodostuminen, mikä johtui maataloustukien siirtymisestä eteenpäin.</p> <p>Toimeksianto eli ohjeistus toteutettiin PowerPoint-esityksenä. Ohjeistus rajattiin käsittelemään aihetta K-maatalouden näkökulmasta. Ohjeistus perehdyttää myyjän tekemään oikeanlaisen rahoitusratkaisun asiakkaalle sekä käyttämään panttina maataloustukia. Ohjeistuksen avulla myyjä myös ymmärtää, miten tulee reagoida muuttuneeseen tilanteeseen. Ohjeistus on tämän raportin liitteenä.</p> <p>Toimeksiannon tuloksena syntyi K-Rahoituksen rahoitustyökalujen käyttöön suunnattu opas. Keskeisin tieto ohjeessa oli, että asiakasta tulisi palvella niin, että käyttöpääoman mennessä miinukselle asiakkaan olisi helpompi tehdä investointipäätöksiä ammattitaitoisen myyjän avustuksella. On myös tärkeää, että myyntisaatava turvattaisiin K-maataloudelle neuvottelemalla rahoitussopimuksille vakuudet. Ohjeistusta koottiin vaihe vaiheelta ja jokainen prosessin vaihe on mietitty tarkkaan. Tavoitteet saavutettiin hyvin.</p> <p>Opasta käytettäessä tulisi huomioida maataloustukien maksatuksen ajantasaisuus, koska maataloustukien lukuja ei ole vielä Maatalousvirasto vahvistanut. Ennusteiden mukaan luvut ovat kuitenkin hyvin lähellä todellista. Ohjeistusta voitaisiin vielä kehittää lisäämällä siihen erilaisiin myyntitekniikoihin liittyvä valmennus.</p>	
Asiasanat Maataloustuet, K-Rahoitus, kassabudjetti, käyttöpääoma, kassanhallinta	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tavoitteet ja rajaukset	1
1.2	Työn tausta ja toimeksiantaja	2
1.3	Opinnäytetyön rakenne ja keskeiset käsitteet	2
2	Rahoituksen suunnittelu	4
2.1	Maatalouden rahoituksen erityispiirteitä	4
2.2	Lyhyen aikavälin rahoituksen suunnittelu	5
2.3	Käyttöpääoman merkitys	7
2.4	Kassabudjetointi	8
3	Muutokset maataloustukien maksatuksessa	11
3.1	Tukien maksuajankohdat	11
3.2	Maatalouden tulojen laskeminen	12
4	Maatalouksien käytettävissä olevat rahoitusratkaisut	15
4.1	Yritysten lainat ja rahoitusratkaisut	15
4.1.1	Luotollinen tili	15
4.1.2	Rahoituslimiitit	16
4.1.3	Euroluotot	16
4.1.4	Leasing	16
4.1.5	Investointirahoitus	17
4.1.6	Korkotukilaina	18
4.2	Lainaehdot	18
4.2.1	Korkosidonnaisuudet	18
4.2.2	Lainan lyhennystavat	18
4.2.3	Pankille muodostuvat riskit	19
4.2.4	Vakuudet	20
5	Oppaan toteutus	22
5.1	Lähtötiedot	22
5.2	Tiedon hankinta	22
5.3	Ohjeistuksen toteutus	24
6	Pohdinta	25
6.1	Tavoitteiden saavuttaminen	25
6.2	Oppaan luotettavuus	25
6.3	Suosituksien ja jatkotoimenpiteet	26
6.4	Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi	26
	Lähteet	28
	Liitteet	31
	Liite 1. K-Rahoitus	31

Investointirahoitus osamaksumuotoisena.....	31
Leasingrahoitus.....	32
Limiittirahoitus.....	33
Liite 2. Ohjeistus.....	35
Liite 3. Panttaussitoumuslomakkeet	45
Liite 4. Haastattelukysymykset	49
Liite 5. Tulovajeen selvitys	51

1 Johdanto

Euroopan sisämarkkinoiden kiristyneen kilpailun sekä matalampien tuottajahintojen vuoksi maatalouden yrittäjätulo on laskussa kaikissa tuotantosuunnissa. Erityisesti viljatilojen tulotaso on heikko. Myös Venäjän asettama tuontikielto heikentää markkinatilannetta. Heikko tulotilanne laannuttaa investointi-intoa tänä vuonna. Lisäksi maataloustukien maksujen lykkääntyminen vuodelle 2016 aiheuttaa ongelmia tilojen maksuvalmiudessa. Tukien maksamisen siirtoon vaikuttavat EU:n maatalouspolitiikan uudistukset sekä valvonnoista vastaavien ELY-keskusten yt-neuvottelut. Tukien maksun perusedellytyksenä on valvontojen saattaminen valmiiksi. Maataloustukia valvomalla selvitetään, ovatko tuen maksun edellytykset riittävät. Hallinnollisen valvonnan lisäksi ELY-keskusten tarkastajat tekevät paikan päällä maataloilla tapahtuvat viljelijätukien valvonnat. (Ilkka-yhtymä Oyj. 2014; Maaseutuvirasto 2014e; Pellervon taloustutkimus 2014.)

Tilojen väheneminen tilojen jatkajien puutteen vuoksi ja tästä johtuen myytyjen viljelyalojen keskittyminen vähemmälle viljelijäjoukolle tarkoittaa, että maatalouskoneiden koot ovat kasvaneet. Maatalouskoneiden kalliiden hintojen vuoksi on löydyttävä rahoitus, jotta viljelijän olisi helpompi tehdä hankintapäätöksiä. Koneita ostetaan rahoituksella 24-72 kuukaudeksi. Koneet kestävät vain tietyn aikaa ja viljelijät joutuvat uusimaan konekantaansa aika ajoin. (Järvinen 28.11.2014.)

1.1 Tavoitteet ja rajaukset

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää maataloustuen maksatusaikataulun sekä tukien määrän muutosten vaikutuksia viljelijöiden rahoitukseen ja tutkia eri ratkaisuvaihtoehtoja rahoituksen sopeuttamiseksi näihin muutoksiin. Alatavoitteina on tutkia, miten maataloustukien maksatusaikataulu sekä tukien määrä tulee muuttumaan vuosina 2015-2016, sekä tutkia, millaisilla Osuuspankin rahoitustuotteilla viljelijä voisi sopeutua rahoituksen muutoksiin ja tehdä niitä koskeva opas eli ohjeistus K-maatalouden myyjille rahoitustuotteen myyntiin. Opinnäytetyö on rajattu käsittelemään lyhytaikaista rahoitusta.

Kesko tekee yhteistyötä Osuuspankin kanssa, joten rahoitusratkaisut valitaan heidän tuotteistaan. Ohjeistus oikeanlaisen rahoitustuotteen valinnasta tulee koulutuskäyttöön K-maataloudelle ja sitä kautta myynnin tueksi liikkeisiin. Tutkimus tehdään siis K-maatalouden sekä viljelijän näkövinkkelistä katsottuna.

Opinnäytetyö toteutetaan produktiivisena toimeksiantona K-maatalous-ketjulle. Tavoitteena on tehdä ohjeistus K-maatalouden myyjille siitä, miten tehdä osamaksu-, leasing- tai kausirahoitussopimus. Ohjeistus tulee liitteeksi opinnäytetyöhön ja sitä ei julkaista. Tavoit-

teena on myös tehdä selvitys maataloustukien maksumuutoksesta, jotta ymmärrettäisiin viljelijän käyttöpääoman tarve. Myös tulovajeen selvitys tulee liitteeksi ja sitäkin ei julkaista. Tavoitteena on pitää asiakas tyytyväisenä tarjoamalla kaikki palvelut saman katon alta (myynti, jälkimarkkinointi ja rahoitus).

1.2 Työn tausta ja toimeksiantaja

Sain aiheen toimeksiantona K-maatalous-ketjulta. Aihe vaikutti erittäin mielenkiintoiselta, koska tämä on juuri nyt maatalousuutisten rajapinnassa ja tulee vaikuttamaan maatalouden maksuvalmiuteen ja kassanhallintaan. Maanviljelijät joutuvat miettimään kassavirtojaan uusiksi sekä maataloustukien muuttumisen että tuottajahintojen laskun vuoksi.

Myös kauppiaiden sekä myyjien tulee reagoida muuttuneeseen tilanteeseen ja päivittää tietonsa. On tärkeää, että myyjät pystyvät tarjoamaan hyvällä ammattitaidolla oikeita ratkaisuja asiakkailleen. Asiakkaat saavat kaikki palvelut samasta paikasta. Asiakkaan kokonaisvaltainen palvelu pitää asiakkaan tyytyväisenä sekä helpottaa asiakkaan investointipäätöksentekoa.

Toimeksiantajani on K-maatalous-ketju, joka on osa Rautakesko Oy:tä. Rautakesko on osa Kesko-konsernia. Rautakesko toimii Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Virossa, Latviassa, Liettuassa, Venäjällä ja Valko-Venäjällä. Rautakesko on keskittynyt rauta- ja rakennustarvikekauppaan sekä maatalouskoneiden maahantuontiin ja jälkimarkkinointiin. (Kesko Oyj 2014a; Kesko Oyj 2014b.)

K-maatalous-ketjun muodostaa 83 kauppa ympäri Suomea. Rautakesko Oy ja K-maatalousketju hankkii ja myy maatalouden koneita ja tuotantotarvikkeita sekä käy viljakauppaa. K-maatalous-ketju tarjoaa koneita, tarvikkeita ja palveluja maatalousyrittäjille, koneurakoitsijoille sekä hevosalan ammattilaisille ja harrastajille. (Maatalouskesko Oy 2014.)

1.3 Opinnäytetyön rakenne ja keskeiset käsitteet

Johdannossa kerrotaan taustaa opinnäytetyölle sekä käydään läpi opinnäytetyön tavoitteet ja hyödyt. Johdannossa esitellään myös opinnäytetyön toimeksiantaja. Lisäksi johdannossa tuodaan esiin ajatuksia tämänhetkisistä talousnäkymistä maataloussektorilla.

Toinen kappale on opinnäytetyön teoriaosuus. Siinä pureudutaan lyhyen aikavälin rahoituksen suunnitteluun. Käyttöpääoman hallinnan merkitys korostuu likviditeettiongelmien välttämiseksi. Kassabudjetoinnin avulla pyritään ennakoimaan yrityksen rahavirrat, jotta

maksuvalmius pysyisi hyvänä. Myös maatalouden rahoituksen erityispiirteitä käsitellään tässä kappaleessa.

Kolmannessa kappaleessa käsitellään sitä, mitä muutoksia maataloustukien maksatukseen on tullut ajallisesti sekä euromääräisesti. Tässä kappaleessa tuodaan myös esiin, miten paljon maatalouden tulot ovat laskussa eri tuotantosuunnittain.

Neljännessä kappaleessa kerrotaan maatilojen investointien rahoitusvaihtoehtoista. Lisäksi puhutaan lainaehdoista ja vakuuksista sekä pankille muodostuvista riskeistä luotonannossa.

Raportin viides kappale on selostus siitä, miten produkti on aikaansaatu. Eli mitkä ovat työn lähtötiedot, miten tietoa on hankittu ja miten ohjeistus on käytännössä toteutettu. Tässä tuodaan esiin muun muassa haastateltavat henkilöt, sekä mitä muita lähteitä raportissa on käytetty.

Raportin kuudes kappale on pohdintaa siitä, miten tavoitteet saavutettiin. Pohdinnassa annetaan myös suosituksia jatkotoimenpiteisiin. Lopuksi arvioidaan oman oppimisen kehittyminen opinnäytetyöprosessin aikana.

Käyttöpääoma = Yrityksen juoksevaan liiketoimintaan sitoutuvan pääoman määrä, joka lasketaan seuraavan kaavan mukaan: myyntisaamiset + vaihto-omaisuus + vaihto-omaisuudesta maksetut ennakkomaksut - ostovelat - saadut ennakot. Käyttöpääoma kertoo liiketoiminnan rahoitustarpeen, joka on katettava korollisella vieraalla pääomalla ja omalla pääomalla. (Taloussanommat 2015.)

Kassabudjetti = Ennustettu kassatulojen ja -menojen aikataulu.

Kassanhallinta = Yritysten lyhytaikaisten pääomien tehokas sijoittaminen, hyödyntäminen sekä suojautuminen valuuttakurssi- ja korkoriskeiltä. (Taloussanommat 2015.)

2 Rahoituksen suunnittelu

Tässä kappaleessa pohditaan viljelijän rahoituksen suunnittelua lyhyellä aikavälillä. Pohditaan muun muassa kassabudjetoinnin ja käyttöpääoman merkitystä tai, mitä kassanhallintaa pitää sisällään.

2.1 Maatalouden rahoituksen erityispiirteitä

Maatilan rahoitustarpeita ovat muun muassa koneet ja kalusto, rakentaminen, maan hankinta, rehut, siemenet ja lannoitteet. Sopivilla rahoitusvälineillä turvataan viljelijän hyvä maksuvalmius ja varaudutaan yllättäviin menoihin. Viljelijän kannattaa myös hyödyntää kausiedut sekä käteis- ja määräalennukset. Investoinnin rahoituksen suunnittelussa viljelijän on otettava huomioon oma sekä vieras pääoma, tulorahoitus, aikataulu ja kustannusarvio sekä investoinnin kannattavuus ja tilan maksuvalmius. Investoinnit voidaan rahoittaa omarahoituksen, korkotukilainojen sekä avustusten, normaalin pankkilainan tai rahoitusyhtiörahoituksen avulla. Omarahoitusta voivat olla tulorahoitus, säästöt, arvopaperit, oma työ, puutavara, metsä ja maa-aines sekä omaisuuden myynti ja käyttöpääoman vapauttaminen esimerkiksi varastoista tai myyntisaatavista. (OP-Pohjola 2013.)

Myös luotonantoon ja vakuuksiin vaikuttaa tilan maksuvalmius sekä kannattavuus. Tilan vakavaraisuus on hyvä, jos velat/omaisuuden arvo on < 30 %. Vakavaraisuus on tyydyttävä jos velat/omaisuuden arvo on 30-60 %. Vakavaraisuus on heikko, jos velat/omaisuuden arvo on > 60 %. Omaisuuden arvoon lasketaan mukaan kiinteä omaisuus käyvin arvoin, koneet menojäännösarvosta tai varovainen käypä arvo, eläimet teurasarvosta tai verotusperusteista sekä osuusmaksut ja muut saamiset. Toiminnan kannattavuus on edellytys maksuvalmiuden säilymiselle. Mitä suurempi velkaisuus on, sitä kannattavampaa on toiminnan oltava. (OP-Pohjola 2013.)

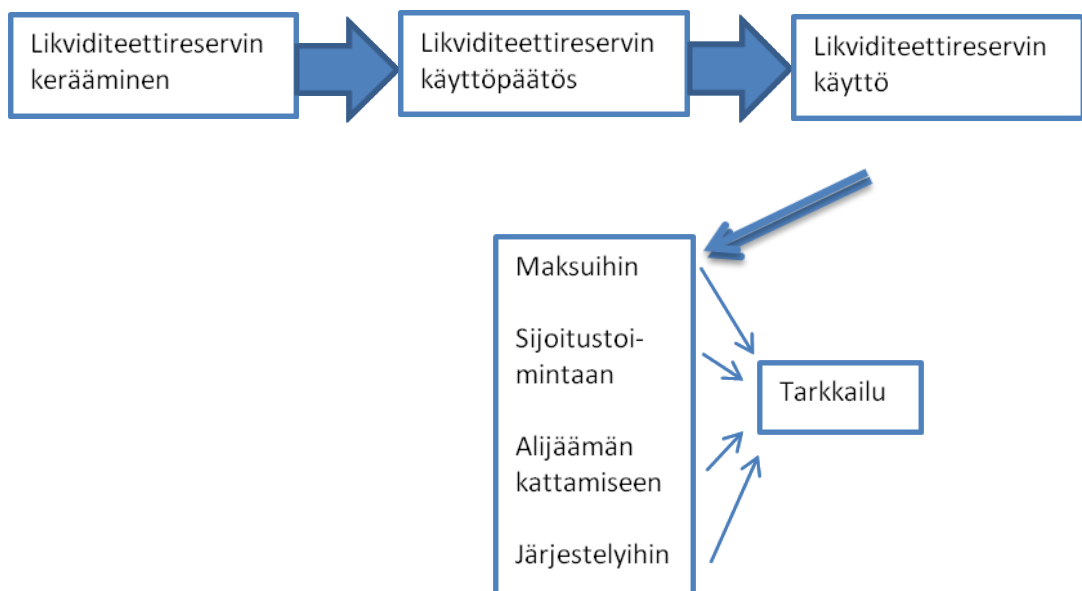
Viljatiloilta toiminta on erittäin pääomavaltaista eli kassavirta on alhainen suhteessa taaseen loppusummaan. Kassavirran riittävyys sekä kassavirran ajoittumisen epätasaisuus ovat useimmiten kriittisiä. Suurin osa viljtiloista on sivutoimisia, jolloin kokonaistalouden tulot muodostuvat useammasta eri lähteestä. Markkinariskeiltä voidaan suojautua pitämällä sopimustuotanto kiinteähintaisena sekä sovittamalla tuotannon määrä ja laatu markkinoihin. On myös hallittava erityisesti kiinteitä kustannuksia sekä hallittava korkoriskiä. Voidaan myös hajauttaa kauppoja sekä hyödyntää varastoja markkinariskin minimoimiseksi. Hintasuojauksena voidaan käyttää muun muassa johdannaisia kuten futuuria. Futuuri on sitova sopimus, jolla myydään tai ostetaan jotain tiettyä tuotetta tulevaisuudessa hintaa, josta sovitaan futuurikaupan tekohetkellä. Johdannaisten avulla voidaan suojautua mark-

kinahintojen muutoksilta ja suojattuja hintoja voidaan myös käyttää budjetoinnissa. (Nordea 2014.)

2.2 Lyhyen aikavälin rahoituksen suunnittelu

Lyhyen aikavälin rahoituksen suunnitteluun kuuluu kaikki ne rahoitustoiminnassa tehtävät päätökset, jotka tehdään alle vuoden mittaisella aikavälillä. Lyhytaikaiset rahoituspäätökset koskevat varaston-, saatavien-, ostovelkojen- sekä kassanhallintaa että lyhytaikaisia sijoituksia ja lyhytaikaisia velkoja. Varastohallinnassa on tärkeää minimoida kustannustekijät ja epävarmuustekijät. Myyntisaamisiin liittyvät vahvasti maksuehtojen määrittely asiakkaille sekä asiakkaiden maksukäyttäytymisen seuranta. Ostovelkojen osalta täytyy miettiä, milloin ne ovat järkevintä maksaa. Lisäksi kassanhallinnassa merkittävässä roolissa on kassabudjetointi, koska on tärkeää ennakoida tulevat kassavirrat. Näin voidaan varmistaa onnistunut suunnittelu lyhytaikaisten lainatarpeiden sekä lyhytaikaisten sijoitusten osalta. (Niskanen & Niskanen 2013, 375.)

Kuvio 1. Kassanhallintaprosessi.

Kassanhallinnan tärkein tavoite on maksuvalmiuden eli likviditeetin varmistaminen. Kassanhallinnan tarkoituksena on myös lisätä yrityksen rahoitusomaisuuteen sitoutuneiden varojen tuottoa sekä alentaa erityisesti lyhytaikaisen vieraan pääoman kustannuksia. Kassanhallinta -ajattelun lähtökohtana on yrityksen muiden toimintayksikköjen tapaan kassanhallinnan pitäminen kustannus- ja tuottotekijänä. Rahoitusomaisuuteen sitoutuneena oleva raha synnyttää hallinnoimisen aiheuttamia julkikustannuksia (eksplisiittisiä kustannuksia) sekä näkymättömiä vaihtoehtokustannuksia (implisiittisiä kustannuksia). Jälkimmäinen syntyy korkomenetyksestä, joka johtuu rahavarojen pitämisestä matalakorkoisina reserveinä tai korottomina. Tavoitteita voidaan siis asettaa yrityksen rahavarojen tuotoille

sekä kassafunktion kustannuksille. Kuviossa 1. on havainnollistettu kassanhallintaprosessi. Kassareservin ylläpitoon johtavat tekijät ovat transaktiomotiivi, varovaisuusmotiivi sekä spekulatiivimotiivi. Transaktiomotiivi liittyy maksuliikenteen hoitamiseen, siten että varojen tuottamaton sidonnaisuusaika ennen maksun siirtymistä saajalleen, olisi mahdollisimman lyhyt. Varovaisuusmotiivi liittyy rahavarojen määrän ennustamisen vaikeuteen. Vaikein osa ennakkoinnissa ovat kassaanmaksut. Aktiivisen seurannan myötä pyritään luomaan rahavarojen ennustemalleja sekä kiinteyttämään kassatulojen syntyajankohtaa sopimuksilla ja maksuehdoilla. Spekulatiivimotiiviin liittyvä likviditeettireservin ylläpito liittyy siihen voittoon, joka mahdollistuu nopeasta kassatransaktiosta. Hyvä kassanhallintajärjestelmä sekä nykyaikaiset rahoitusmarkkinat mahdollistavat nopeasti irrottaa likvidejä varoja ilman runsasta spekulatiivireserviä. (Leppiniemi & Lounasmeri 2014.)

Kuvio 2. Myyntitulojen kassaanmaksuketju.

Kuviossa 2. on tyypillinen myyntitulojen kassaanmaksuketju. Ideana on nimenomaan se, miten tuottamattomia varoja voidaan saada tuottaviksi. Tilaus- ja toimituspäivän välistä aikaeroa voidaan pienentää toimitusnopeutta parantamalla. Laskutusrutiineja tehostamalla tavoitteena tulisi olla laskutuksen ja toimituksen samanaikaisuus. Muuttamalla laskutuksen ja maksupäivän välistä aikaa, voidaan myös vaikuttaa sitoutuneen liikepääoman määrään. Maksuliikennettä ja pankkitapahtumia koskevaa tiedonsaantia kehittämällä, voidaan lyhentää asiakkaan maksupäivän ja maksun saamispäivän välistä aikaeroa. Asiakkaan maksunopeutta voidaan muuttaa muun muassa alennus- ja perintäpolitiikalla. Perinnän politiikkaan vaikuttaa se, miten hyvin yrityksen sisäinen saamisten keräämisen rutiini on järjestetty. (Leppiniemi & Lounasmeri 2014; Martikainen & Martikainen 2006, 118-120.)

Kuvio 3. Ostomenojen kassastamaksuketju.

Kuviossa 3. on esitetty yrityksen tyypillinen ostoketju. Varsinaiset rahoituskysymykset alkavat vasta, kun yritys saa ostamistaan tuotteistaan laskun ja päättyy siihen, kun ostoista maksetut varat ovat myyjällä. Sitä aikaisemmat vaiheet riippuvat tavaran toimittajasta enemmän. Kassabudjetoinnin ja alennusten saamisen varmistamiseksi on tärkeää, että kaikki laskut rekisteröidään atk-pohjaisissa reskontraohjelmissa heti niiden saavuttua. Laskun käsittelyyn kuuluu myös laskun hyväksyminen. Tavoitteena on mahdollisimman lyhyt laskun käsittelyaika. Ostoketjua kassanhallinnan näkökulmasta tarkasteltuna pääkysymyksenä on, voitaisiinko yritykseen sitoutunutta liikepääoman määrää vähentää ja tätä kautta vähentää yrityksen kustannuksia. (Leppiniemi & Lounasmeri 2014; Martikainen & Martikainen 2006, 123-124.)

2.3 Käyttöpääoman merkitys

Yrityksen liikepääoma eli käyttöpääoma voidaan määritellä seuraavasti: Rahoitusomaisuus + vaihto-omaisuus – lyhytaikainen vieras pääoma = liikepääoma. Käyttöpääomalla tarkoitetaan yrityksen investointeja lyhytaikaiseen omaisuuteen ja se muodostuu kassasta, myyntisaatavista, jälkimarkkinakelpoisista arvopapereista sekä varastoista. (Leppiniemi & Lounasmeri 2014; Niskanen & Niskanen 2013, 377.)

Nettokäyttöpääoma tarkoittaa käyttöpääomaa vähennettynä yrityksen lyhytaikaisilla veloilla. Käyttöpääomanäkökulmaa voidaan havainnollistaa myös taseen avulla. Taseen vastaavaa-puolella ollaan kiinnostuneita päätöksenteosta, joka koskee rahaa ja pankkisaamisia, rahoitusomaisuusarvopapereita, myyntisaamisia ja varastoja. Taseen vastattavaa-puolelta kiinnostuksen kohteita ovat muut lyhytaikaiset velat, siirtovelat ja ostovelat.

Lyhytaikaisen rahoituksen tarkasteleminen taseen kautta on kuitenkin ongelmallista, koska tilinpäätökset on laadittu suoriteperusteisesti eikä kassaperusteisesti. Lisäksi lyhytaikaisiin rahoituspäätöksiin kuuluu eriä, joita taseessa ei näy tai jotka näkyvät taseen pitkävaikutteisissa erissä. Esimerkiksi kone- tai laitehankinnat ovat tällaisia, koska niitä ei hankintahetkellä kirjata kustannuksiksi, vaikka ne ovat kassan kannalta menoja jo maksuhetkellä. (Niskanen & Niskanen 2013, 377.)

Käyttöpääomasykli liittyy tasenäkökulmaan ja se tarkoittaa tuotannon tekijöiden jatkuvaa virtaa erilaisten käyttöpääomatilien kautta. Kassavirtojen eriaikaisuus aiheuttaa yritykselle kassan ali- tai ylijäämiä. Hyvän käyttöpääoman hallinnan avulla voidaan helpottaa näistä johtuvia likviditeettiongelmia. Lisäksi rahan aika-arvoon on syytä kiinnittää huomiota kassavirtänäkökulman kautta. (Niskanen & Niskanen 2013, 378.)

2.4 Kassabudjetointi

Tulevien kassavirtojen ennustettavuuden vuoksi kassabudjetoinnilla on tärkeä rooli lyhyen aikavälin rahoituksessa. Yrityksen tulee laatia kassabudjetti, jotta budjettikausi ei tuottaisi maksuvalmiuteen liittyviä yllätyksiä. Kassabudjetin eli rahoituksen riittävyyden ennakkoinnin avulla pystytään hallitsemaan yrityksen rahavaroja. Kassabudjetoinnissa kassavarojen käytön ja mahdollisten alijäämien tehokkaan kattamisen varmistamiseksi kuukausisuunnitelmat jaetaan viikkotasolle ja lähitulevaisuuden osalta päivätasolle. Kassabudjettia voidaan myös kutsua likviditeetti- ja maksuvalmiusbudjetiksi. Erityisenä tavoitteena on yrityksen rahan riittävyyden varmistaminen suunnitellun tasoisena. Oheistavoitteena on saada yritykselle alhaiset rahoituskulut, edulliset maksuehdot ja hyvä tuotto ylimääräisille rahoille. Usein yritykselle syntyykin lyhytaikaisia sijoitustarpeita sekä lyhytaikaisia rahoitustarpeita, kun saapuvat ja lähtevät rahavirrat eivät ajoitu optimaalisesti. Lyhytaikaiset rahoitustarpeet voidaan kattaa esimerkiksi luotollisilla sekkituloilla tai limiittiluoilla. Lyhytaikaisia sijoituksia ovat esimerkiksi sijoitusrahastot tai lyhytaikaiseen sijoittamiseen tarkoitetut jälkimarkkinakelpoiset instrumentit. Lähtökohtana ovat kaikki kassaan tulevat maksut ja sieltä suoritettavat maksut, eli kaikki rahaliikenne yrityksessä. Kassabudjetti perustuu samoihin laskelmiin kuin tulosbudjetti ja tulosbudjetin suoriteperusteiset luvut muunnetaan maksuperusteiseksi. Eli samalla tarkastetaan, milloin asiakkaat maksavat laskunsa ja milloin yritys maksaa laskunsa omille sidosryhmilleen. Kassabudjetissa tuotot ja kulut ovat alvillisia. (Leppiniemi & Lounasmeri 2014; Lindfors & Syvänperä 2010, 48; Niskanen & Niskanen 2013, 375-376.)

Aluksi kassabudjettiin merkitään yrityksen kassavarat kauden alussa. Kassa kauden lopussa saadaan, kun kassavarojen muutos lisätään kauden alkusaldoon. Kassabudjetti tehdään kuukausitasolla, jolloin voidaan kuukausittain tarkastella jokaisen kuun loppusal-

doa. Jos saldo on negatiivinen, yritys ei selviä maksuistaan ja on hankittava lisärahoitusta. Jos taas saldo on yli normaalin tarpeen, on harkittava varojen sijoitusta parempituottoiseen kohteeseen. (Lindfors & Syvänperä 2010, 49.)

Yritys saa kassaan maksuja myynnistä sekä muusta liiketoiminnasta, kuten vuokratuotot tai erilaiset avustukset. Tuloa voidaan myös saada koneiden ja kaluston myynnistä. Rahoitustuottoja, kuten osinkoja ja korkotuottoja voivat kerryttää yrityksen tekemät sijoitukset arvopapereihin ja rahastoihin. Lisäksi yrityksellä voi olla odotettavissa alv-palautuksia, vakuutuskorvauksia tai veronpalautuksia. Jos kassaan maksut eivät riitä, yrityksen on saatava lisää rahaa. Lisärahoitusta voidaan saada myymällä omaisuutta tai yrityksen on otettava lainaa ulkopuolisilta rahoittajilta. Kassabudjetissa on tärkeää ennakoida, koska rahat ovat yrityksen käytettävissä. Laskutusmyyntiä harjoittavassa yrityksessä rahan kertyminen kassaan riippuu asiakkaiden maksukäyttäytymisestä sekä myönnettyistä maksuehdoista. Myyntisaamisten kiertoaika, eli kuinka monen vuorokauden kuluessa myyntitulot keskimäärin kertyvät kassaan, tulee arvioida kassabudjettia laadittaessa. Myyntisaamisten laskukaava on seuraava: $(365 \times \text{myyntisaamiset}) / \text{liikevaihto}$. (Lindfors & Syvänperä 2010, 51.)

Liiketoimintaan liittyviä maksuja taas kertyy ostoista, alihankinnoista, henkilöstön palkoista ja niihin liittyvistä sosiaalikulusta sekä muista liiketoiminnan kustannuksista, kuten toimitaluvuokrista, leasingmaksuista ja vakuutuksista. Lisäksi on maksettava verottajalle määräpäivinä ennakonpidätykset ja sotumaksut, arvonlisäverot, ennakkoerot ja ennakontäydennysmaksut. Ulkopuolisesta rahoituksesta kertynyt korko on myös maksettava. Yritysten on myös tehtävä investointeja, jotka voidaan maksaa joko kertasuorituksena tai osamaksulla. Rahoittajan kanssa on sovittu lainojen lyhennysten aikataulu. Maksuehdot ja yrityksen oma maksukäyttäytyminen määräävät maksuajankohdan. Viivästyskustannuksia voi syntyä, jos rahat ovat vähissä eikä yritys pysty maksamaan laskuja ajallaan. Hyvin menestyvä yritys jakaa osinkoa yrityksen omistajille. Ostovelkojen kiertoaika eli kuinka monta vuorokautta keskimäärin kestää, ennen kuin yritys maksaa ostolaskunsa. Ostovelkojen kiertoaika lasketaan seuraavan laskukaavan mukaan: $(365 \times \text{ostovelat}) / \text{liikevaihto}$. (Lindfors & Syvänperä 2010, 51.)

Kassabudjettia voidaan vielä lopuksi täydentää seuraavien kysymysten avulla:

- Voidaanko myyntisaamisten maksuja vielä nopeuttaa maksuaikojä lyhentämällä tai tehostamalla perintää?
- Onko mahdollista saada pidennettyjä maksuaikojä tavarantoimittajalta?
- Onko maksut hoidettu ajallaan, ettei yritys joudu maksamaan viivästyskustannuksia?
- Onko eri rahoitusvaihtoehdot kartoitettu ja onko investoinnit tehty oikeaan aikaan?

3 Muutokset maataloustukien maksatuksessa

Viljelijätukien maksuaikataulu tulee muuttumaan vuosista 2015-2016 lähtien. Suurin osa tuista tulee siirtymään vuoden 2016 puolelle ja suurimmista tukieristä ensimmäiset tulisivat maksuun vasta lokakuussa 2015. Muutokset koskevat kansallisia tukia, EU:n suoria tukia sekä Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisia tukia. Syyinä on EU:n maatalous- ja maaseutupolitiikan uudistuksesta johtuvat muutokset sekä ELY-keskusten resurssien vähennys. Tästä johtuen valvontoihin tulee kulumaan enemmän aikaa kuin nykyisin ja tämä lykkää tukien maksatusta eteenpäin. (Maaseutuvirasto 2014a; Maaseutuvirasto 2014b.)

Tämänhetkisen arvion mukaan siirtymä vuodelta 2015 vuoteen 2016 on n. 200 milj. € verrattuna tukihakuvuoteen 2014. Tämä on 11 % viljelijätukien kokonaissummasta. Vuonna 2014 viljelijätukia maksettiin n. 1,8 miljardia euroa. Arvion mukaan vuonna 2015 maataloustuet laskevat kuitenkin kokonaisuudessaan n. 22 miljoonaa euroa, eli noin yhden prosentin verrattuna vuoteen 2014. Vertailua eri vuosien välillä hankaloittaa tällä hetkellä se, että vertailua täytyy tehdä vuoden 2014 maksettujen ja vuodelle 2015 momenteille myönnettyjen summien välillä ja näitä myönnettyjä summia ei ole vielä asetuksella vahvistettu, joten niihin voi vielä tulla muutoksia. Lisäksi maidontuottajat voivat hakea EU:n maitokriisitukea, jota myönnetään Venäjän maataloustuotteiden tuontikiellosta aiheutuneiden haittojen vuoksi. Tukea maksetaan enintään 1,45 senttiä litralta. Myös sikataloutta harjoittavien viljelijöiden on mahdollista hakea sikatalouden kriisitukea. Tarkoituksena on helpottaa Venäjän asettaman sianlihan tuontikiellon vaikutuksia sikataloudelle. Myönnettävän tuen määrä on enintään 15 000 euroa hakijaa kohti. Kesäkuussa maksetaan myös rahoituskurin palautus vuonna 2014 suoria tukia hakeneille. (Maaseutuvirasto 2015f; Maaseutuvirasto 2015g.)

3.1 Tukien maksuajankohdat

Keväällä 2015 haettuihin suoriin tukiin kuuluvat nuorten viljelijöiden tuki, viherryttämistuki, perustuki, EU:n lypsylehmäpalkkio ja EU:n nautapalkkio, jotka maksetaan kahdessa erässä. Näistä ensimmäinen maksuerä on 80-90 %, joka tullaan näillä näkymin maksamaan joulukuussa 2015. Toinen maksuerä on suuruudeltaan 10-20 %, joka maksetaan kesäkuussa 2016. Edellisen hakuvuoden tilatuki eli nykyiseltä nimeltään perustuki maksetaan joulukuussa 2014. Luonnonhaittakorvauksen toinen erä maksetaan samoin joulukuussa 2014. (Maaseutuvirasto 2014a; Maaseutuvirasto 2014b; Maaseutuvirasto 2014c.)

Kansallisiin tukiin kuuluvat kotieläintukien ennakot ja lopullinen tuki maksetaan huhtikuussa 2016. Kansalliset peltotuet maksetaan joulukuussa 2015. Maidon pohjoinen tuki maksetaan kuukausittain. (Maaseutuvirasto 2014a; Maaseutuvirasto 2014b.)

Kehittämishojelman tukiin kuuluvat ympäristökorvaus ja luonnonmukaisen tuotannon ensimmäinen erä 75 % maksetaan marraskuussa 2015 ja luonnonhaittakorvauksen eli LFA:n ensimmäinen erä maksetaan lokakuussa 2015. Ympäristökorvauksen ja luonnonmukaisen tuotannon toinen erä 25 % maksetaan kesäkuussa 2016. Eläinten hyvinvointikorvaus maksetaan yhdessä erässä huhtikuussa 2016. Edellisen hakuvuoden luonnonhaittakorvauksen ja ympäristötuen ensimmäinen erä maksettiin jo 2014 syyskuussa. Luonnonhaittakorvauksen toisen erän maksatus voidaan aloittaa joulukuussa 2014 ja ympäristötuen toinen erä maksetaan vuoden 2015 toukokuussa. (Maaseutuvirasto 2014a; Maaseutuvirasto 2014b; Maaseutuvirasto 2014c.)

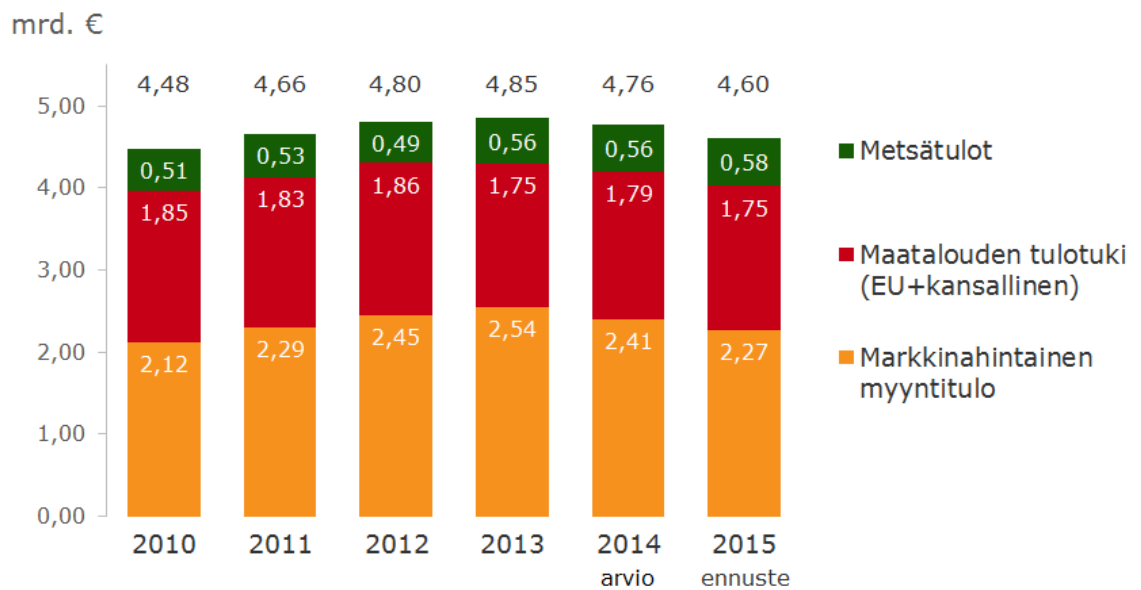
Hallitus esittää viljelijätukien toimeenpanoon rahoitusta 2015 talousarvioesitykseen, jolla turvattaisiin ELY-keskusten valvontaresurssit ja viljelijätukien tietojärjestelmän uudistaminen. ELY-keskukset saisivat lisärahoitusta uudistuksesta aiheutuviin tehtäviin ja viljelijätukien valvontaan, joka on tukien maksatuksen edellytys. Lokakuussa tehdyn arvion mukaan hakuvuoden 2015 tukia siirtyisi vuoden 2016 puolelle 400-500 miljoonaa euroa. Uusien ratkaisujen perusteella siirtyvä määrä voisi kuitenkin pienentyä 200 miljoonaan euroon. (Maaseutuvirasto 2014d.)

3.2 Maatalouden tulojen laskeminen

Maatilojen kokonaistulot laskevat vuonna 2014 2 % eli 6,59 mrd. euroon ja ensi vuodelle on tulossa edelleen 2,5 % lasku. Maataloustuotteiden myyntitulot painuvat alas 5 %, eli 2,40 mrd.€ ja ensi vuonna hintojen lasku pudottaa myyntituloa runsaat 5 %, eli 2,27 milj. €. Tuotantohintoja painaa alas muun muassa kasvanut tuotanto, kilpailun kiristyminen, talouden taantuma, Venäjän asettamat tuontikiellot sekä Ukrainan kriisi. Lisäksi viljelijätukien odotetaan laskevan 2014 vuoden 1,79 mrd. € tasolta ensi vuonna tasolle 1,75mrd. €. Tulojen lopettamisen myötä sivuansiotulot kääntyvät laskuun -0,3 % vuonna 2015. Kuvios- ta 5. nähdään, että maatalouden tulot ovat lähteneet laskuun vuoden 2013 jälkeen. (Suomen Gallup Elintarviketieto Oy 2014.)

Maatilatalouden tulot yhteensä (brutto) koko maa 2010-2015, mrd. €

Kuvio 5. Maatilatalouden tulot yhteensä (brutto). (Suomen Gallup Elintarviketieto Oy 2014.)

Meijereiden maitotilitysten arvioidaan maidon hinnan laskun myötä kääntyvän laskuun vuonna 2014 (-2 %). Hinnan laskua kompensoi tuotannon kasvu. Lypsylehmien keski-tuotos on noussut ja lehmien määrä on lisääntynyt. Maitotulon lasku jatkuu voimistuneena (-10 %) vuonna 2015 tuotannon kasvusta huolimatta ja tuottajahinnan ennakoidaan ale-nevan 40 senttiin, kun se vuonna 2013 oli 47,3 snt/litra. (Suomen Gallup Elintarviketieto Oy 2014.)

Naudanlihatulot ovat laskussa -1,5 % (246 €/kg) v. 2014 ja ensi vuonna -1 % (245 €/kg). Tuottajahinnan arvioidaan laskevan runsaat 2 % v. 2014 ja vuonna 2015 hieman alle 2 %. Sianlihan tuottajahinnan arvioidaan laskevan -9 % (1,58 €/kg) 2014 ja vuodelle 2015 ar-vellaan loivempaa hinnan laskua -4 % (1,52 €/kg). Sianlihan markkinatuloon arvioidaan -13 % (295 €/kg) vähennystä 2014 vuodelle ja vuodelle 2015 -6 % (276 €/kg) laskua. Siipi-karjanlihan markkinatulon arvioidaan laskevan runsaat -2 % (167 €/kg) vuonna 2014 ja vuonna 2015 alle -2 % (165 €/kg). (Suomen Gallup Elintarviketieto Oy 2014.)

Kananmunatulojen arvioidaan laskevan -14 % vuonna 2014 tasolle 67,3milj. €. Vuonna 2015 tulojen arvioidaan nousevan 3 % tasolle 69,5milj. €. (Suomen Gallup Elintarviketieto Oy 2014.)

Viljan kova sato pitää maailmanmarkkinahinnat alhaalla. Viljaa korjattiin noin neljä miljardia kiloa. Leipäviljasadon (vehnä, ruis) osuus kasvoi merkittävästi ja rehuviljaa (kaura,

ohra) korjattiin vähemmän kuin vuonna 2013. Viljatulojen arvioidaan laskevan -16 % (290milj. €) vuonna 2014 ja vuonna 2015 laskua on odotettavissa -4 % (279milj. €). Muuta kasvituloa (peruna, juurikas, öljykasvi, marjat ja hedelmät) oli 305milj.€ vuonna 2014 ja 2015 vuonna 2 % nousua 310milj. euroon. (Suomen Gallup Elintarviketieto Oy 2014.)

Yksityismetsien tulot nousevat 4 prosentilla noin 1,69 mrd. euroon vuonna 2015. Viljelijöiden metsätulo nousee 580 milj. euroon (+3 %). Metsätilanomistajien tulot vuonna 2015 nousevat 1,11 mrd. euroon (+4 %). (Suomen Gallup Elintarviketieto Oy 2014.)

Tuotantopanosten hintakehitys on maltillista ja jopa laskevaa. Lannoitehinnat laskevat pienentyvän kysynnän myötä ja energian sekä rehun hinnassa on laskua vuonna 2014. Rehun hinnan arvellaan jatkavan laskuaan vuonna 2015. (Suomen Gallup Elintarviketieto Oy 2014.)

4 Maatalouksien käytettävissä olevat rahoitusratkaisut

Seuraavassa kappaleessa esitellään maatalouksien käyttöpääomarahoituksessa käytettävät ratkaisut sekä investointien rahoitusvaihtoehdot. Maatalouden lyhyen aikavälin rahoittamisessa käytetään luotollista tiliä sekä rahoituslimiittejä eli kausirahoitusta. Investointien rahoitusvaihtoehtoja ovat osamaksu, leasing, investointituki ja perinteinen pankkilaina. Lopussa kerrotaan lainaehdoista, vakuuksista sekä pankille muodostuvista riskeistä luotonannossa. (A-Tuottajat Oy 2011.)

4.1 Yritysten lainat ja rahoitusratkaisut

Maatilatalouden rahoituksessa on leimallista suuremmat investoinnit, joiden rahoituksista suurin osa muodostuu pankkirahoituksesta eli korkotukilainoista ja perinteisistä pankkilainoista. Rahoitus on saatettu jopa jakaa kahden tai useamman pankin kesken hankkeen koon suuruudesta johtuen. Alle kymmenesosalla on jo yli puolet lainakannasta. Osamaksurahoituksen merkitys on kasvanut huomattavasti konekannan ja käyttöpääoman rahoituksessa. Maatilayrityksille myönnetään rahoitustukea Euroopan yhteisön varoista ja kansallisista varoista tilanpidon aloittamiseen sekä maatalan investointeihin. Tuki myönnetään avustuksena, korkotukena tai valtioneuvoston päätöksellä tai näiden yhdistelmänä. (Kontkanen 2011, 174.)

Pankit tarjoavat pankkirahoitusta ja rahoitusyhtiöt tarjoavat pankkirahoitusta täydentäviä rahoituspalveluja. Rahoituspalveluun kytkeytyy kolme eri osapuolta: myyjä, ostaja sekä rahoittaja. Investoinneissa rahoitettava kohde toimii rahoituksen pääasiallisena vakuutena ja tällöin investointeihin sitoutuu omaa pääomaa tai muita vakuuksia vain omarahoituksen verran. Rahoitusaikaa ei sovita pidemmäksi kuin kohteen taloudellinen käyttöikä. (Kontkanen 2011, 174-175.)

4.1.1 Luotollinen tili

Jos yrityksen päivittäiseen kassanhallintaan tarkoitettuun tiliin liitetään luotto, puhutaan luotollisesta tilistä. Yritystiliin liitetty luotto mahdollistaa varojen noston tililtä sovittuun limiittiin asti. Käytössä olevaa luottosaldoa pienentävät tilille tulevat suoritukset. Parhaiten luotollinen tili sopii käyttöpääoman rahoittamiseen sekä kassanvaihteluiden tasaamiseen lyhytaikaisissa ja kausiluontoisissa rahoitustarpeissa. Tilin hinta koostuu viitekorosta, limiittiprovisiosta sekä marginaalista. Marginaalin ja limiittiprovision määrään vaikuttavat korkotaso, luoton määrä ja yrityksen luottokelpoisuus sekä vakuudet. Tileihin liitetyn luoton korko on yleensä sidottu markkinakorkoihin. Sen laskenta voi olla porrastettu tilin saldon perusteella. Koron lisäksi hinnoittelu voi sisältää limiittiprovision, joka on sovittu pro-

senttimäärä myönnetyn limiitin määrästä. Limiittiprovisio peritään yleensä etukäteen neljännesvuosittain. (Alhonsuo & Nísen & Pellikka 2009, 239; Kontkanen 2011, 166.)

4.1.2 Rahoituslimiitit

Rahoituslimiitti on joustava rahoitusinstrumentti lyhytaikaisen käyttöpääoman rahoittamiseen ja kausivaihteluiden tasaamiseen. Rahoituslimiitin avulla yritys voi nostaa lyhytaikaisia luottoja ilman erillistä luottopäätöstä. Erääntyneiden luottojen takaisinmaksun jälkeen ne ovat uudelleen nostettavissa limiitin ehtojen mukaan. Rahoituslimiitistä tehdään asiakkaan kanssa erillinen limiittisopimus. Tavanomaisesti rahoituslimiitti on lyhytaikainen. Kuitenkin voidaan myös sopia keskipitkistä tai jopa pitkistä limiiteistä tulevien investointien tai pitkäaikaisen likviditeetin turvaamiseksi. Kustannukset rahoituslimiitissä muodostuvat provisiosta, jota peritään sitovan limiitin kulloinkin käyttämättömästä määrästä, sekä korosta asiakaskohtainen marginaali mukaan lukien, joka peritään nostetuista luotoista. (Kontkanen 2011, 166.)

4.1.3 Euroluotot

Suurin osa yrityksille myönnettävistä luotoista ovat euromääräisiä velkakirjalainoja. Euromääräiset velkakirjalainat sopivat hyvin pidempiaikaisten käyttöpääomatarpeiden tai investointien rahoittamiseen. Keskeisimmät ehdot ovat laina-aika, takaisinmaksusuunnitelma, korkosidonnaisuus sekä vakuudet. Rahoittaja voi myös edellyttää luottoihin erityisehtoja liittyen esimerkiksi yritysten taloudellisten tunnuslukujen säilymiseen sovitulla tasolla tai omistuksen pysyvyyteen. (Kontkanen 2011, 165.)

4.1.4 Leasing

Leasingrahoituksessa tehdään käyttöomaisuusinvestointeja vuokraamalla esimerkiksi koneita tai laitteita rahoitusyhtiöltä pitkäaikaisella vuokrasopimuksella. Leasing on hyvä ratkaisu yritykselle, joka ei halua sitoa yrityksen pääomaa käyttöomaisuuden hankintaan. Leasingvuokraan vaikuttavat rahoituskohteen hankintahinta, vuokra-aika, jäännösarvo sekä omarahoitusosuuden määrä. Vuokra-aika asetetaan siten, että se ei ole pidempi kuin kohteen taloudellinen käyttöikä. Vuokra-ajat vaihtelevat 24 kuukaudesta 6 vuoteen. Omarahoitusosuus ja vuokra-aika riippuvat rahoitettavasta kohteesta. Jos käyttökulut kuuluvat vuokrasopimukseen, vuokrausta kutsutaan huoltoleasingiksi. Voidaan myös tehdä erillinen huoltosopimus, jonka mukaiset maksut laskutetaan vuokraerien yhteydessä. Yritys maksaa leasingopimuksen perusteella vuokraa, joka sisältää arvonlisäveron. Rahoitusleasingopimuksessa vuokraajan tulee vuokra-ajan päätyttyä osoittaa rahoituskohteelle ostaja tai jatkaa vuokrausta jatkovuokrasopimuksella. Rahoitusleasingissä rahoitusyhtiö on oikeutettu tekemään poistot rahoitettavasta kohteesta, koska se omistaa sen. Vuokraa-

ja kirjaa vuosikulut, mutta erottaa niistä arvonalisäveron osuuden omalle tililleen. Kun kohde myydään, vuokraajalle palautetaan jäännösarvon ylittävä euromääräinen osuus. Myös myyjä voi vastata jäännösarvosta rahoitusyhtiölle antamansa takaisinostositoumuksen perusteella. (Alhonsuo & Nísen & Pellikka 2009, 243; Kontkanen 2011, 175.)

Leasingsopimusten rahoituksessa myyjä siirtää vuokrasopimuksen kaikkine oikeuksineen rahoitusyhtiölle ja myy tai panttaa sen kohteen rahoitusyhtiölle. Rahoitusyhtiön vakuutena ovat sille siirretyt vuokrasaatavat sekä vuokratun kohteen omistusoikeus tai panttaus. Myyjä saa rahat heti myynnistä ja vuokraaja maksaa vuokrat rahoitusyhtiölle. (Kontkanen 2011, 177.)

4.1.5 Investointirahoitus

Toinen vaihtoehto leasingille on investointirahoitus. Osamaksukaupassa omistus on niin kauan rahoittajalla, kunnes viimeinen maksuerä on maksettu ja sen jälkeen kohteen omistus siirtyy ostajalle. Kaupan jälkeen kohde siirtyy yrityksen kirjanpitoon ja yritys voi tehdä siitä normaalit poistot. Investointirahoituksen maksuajat voivat olla jopa 10 vuotta. Etu investointirahoituksessa on, että se ei sido omaa pääomaa ja hankinnan voi budjetoida helposti maksuerien osalta. Kaupan kohde toimii tässä yleensä vakuutena eikä vakuuksia tarvita. (Alhonsuo & Nísen & Pellikka 2009, 243.)

Yritys voi rahoittaa asiakkaiden saaman maksuajan osalta luottomyyntiään tai käyttöpääomatarvettaan myynnin rahoittamiseen tarkoitettujen rahoituspalvelujen avulla. Lopullinen luottoriski jää yritykselle. Myynnin rahoitukseen liittyvät olennaisesti esimerkiksi reskontra ja perintäpalvelut. Osamaksukaupan rahoituksessa rahoitusyhtiö rahoittaa myyjän ja ostajan välillä tehdyn osamaksusopimuksen, joka on siirretty rahoitusyhtiölle. Ostaja ja myyjäyritys sopivat luottoehdoista keskenään. Rahoitusyhtiö on antanut myyjäyritykselle tähän sovitut ehdot ja rahoituksia tehdään sovitun limiitin rajoissa. Rahoitustapoja on kaksi: diskonttaaminen ja luotottaminen. Diskonttaamisessa rahoitusyhtiö tilittää myyjäyritykselle etukäteen osamaksusopimukseen perustuvan saatavan vähennettynä rahoitusyhtiön koko rahoitusajalta perittävällä rahoituskorolla ja muilla kuluilla. Luototusmenettelyssä myyjä siirtää rahoitusyhtiölle osamaksusopimuksia ja niitä vastaan se on oikeutettu tarvittaessa nostamaan sovitun limiitin ehdoin luottoa. Tästä myyjäyritys maksaa rahoitusyhtiölle korkoa. Molemmissa menetelmissä ostajan suoritukset lyhentävät myyjän saamaa luottoa. (Kontkanen 2011, 176.)

4.1.6 Korkotukilaina

Korkotukilaina haetaan pankin kautta ja valtio maksaa lainalle korkotukea. Laina-aika sovitaan asiakkaan maksukyvyyn ja laskelmien mukaan. Pienissä hankkeissa laina-aika on yleensä 5-10 vuotta ja tuotantorakennushankkeissa 10-17 vuotta. Korkotuki on 4 %-yksikköä ja asiakkaan minimikorko on 1 %, eli lainan saajan korko alkaa nousta vasta, kun kokonaiskorko ylittää 5 %. Kokonaiskorko vastaa samanlaisiin tarkoituksiin myönnettävien normaaliehtoisten lainojen korkoa. Laina jatkuu tavallisena korkotuettomana lainana, jos korkotuki loppuu kesken. (A-Tuottajat Oy 2011; Kontkanen 2011, 174.)

4.2 Lainaehdot

4.2.1 Korkosidonnaisuudet

Korot voivat olla joko markkinakorkoihin sidottuja tai kiinteäkorkoisia, jolloin luoton korko pysyy samana koko luottoajan. Kiinteäkorkoisen lainan korko sisältää myös asiakaskohdittaisen marginaalin. Marginaalin määräytymiseen vaikuttaa yrityksen luottokelpoisuus, lainan käyttötarkoitus, laina-aika sekä käytettävät vakuudet. Kiinteän koron suurin etu on maksuerien vakauttaminen sekä suojautuminen korkojen nousun riskiltä. (Kontkanen 2011, 158, 165.)

Vaihtuvakorkoisen lainan viitekorko voidaan sitoa euribor-korkoihin, jolloin luoton koron tarkistamisväli on yleensä 3, 6 tai 12 kuukautta. Viitekorko voi olla myös pankin oma primenkorko, jonka arvosta päättää pankin johto. Sen arvoon vaikuttavat markkinakorot, korko-odotukset, inflaationäkymät ja talouden yleiset kehitysnäkymät. Markkinakorkojen etuna on mahdollisuus nopeisiin lainakorkojen muutoksiin ja tämä näkyy pienempinä korkokuluina korkojen laskiessa. Vastaavasti korkojen noustessa korkorasituksen ennakointi vaikeutuu erityisesti pitkäaikaisissa luotoissa. Lisäksi laina voidaan jakaa kiinteäkorkoiseen ja vaihtuvakorkoiseen osaan. Maksusuunnitelma sovitaan aina tapauskohtaisesti yrityksen ennustetun kassavirran mukaan. Luotto voi olla tasaerälaina, tasalyhenteinen tai kertalyhenteinen luotto. (Kontkanen 2011, 158-159, 165.)

4.2.2 Lainan lyhennystavat

Tasaerä eli annuiteetti on yleisin lyhennystapa, joka sisältää koron ja lyhennyksen. Aluksi koron osuus on suurempi kuin lyhennyksen. Kiinteäkorkoisessa tasaerälainassa tasaerä pysyy samana koko laina-ajan ja korkokanta ei muutu laina-aikana. Vaihtuvakorkoisessa tasaerälainassa korkokanta muuttuu valitun viitekoron mukaisesti ja lyhennystavaksi voi vielä valita joko muuttuvan tasaerän tai kiinteän tasaerän. Muuttuvassa tasaerässä korkokannan muutos vaikuttaa tasaerään ja ainoastaan korkokannan tarkistusvälin ajan tasaerä

pysyy samana. Vaikka korkokanta muuttuu, laina-aika ei muutu. Kiinteässä tasaerässä tasaerä pysyy samana koko laina-ajan. Korkokannan muutos vaikuttaa laina-aikaan siten, että korkokannan noustessa laina-aika pitenee ja korkokannan laskiessa laina-aika taas lyhenee. Muuttumattomana pysyvä tasaerä on turvallisempi vaihtoehto koron noustessa. (Saaranen & Koltola 2011, 32.)

Luoton voi ottaa myös **tasalyhenteisenä** siten, että kukin maksuerä sisältää aina yhtä suuren lyhennyksen. Koron osuus pienenee kunkin lyhennyksen jälkeen. Korkokannan muutos vaikuttaa siis ainoastaan maksuerän korkoon, muttei laina-aikaan eikä lyhennykseen. (Saaranen & Koltola 2011, 32; Kontkanen 2011, 160.)

Bullet on lyhytaikainen laina ja se maksetaan kerralla pois laina-ajan päättyessä. Korkoja voidaan kuitenkin maksaa sopimuksen mukaan kuukausittain, neljännesvuosittain tai puolivuositain. (Saaranen & Koltola 2011, 32; Kontkanen 2011, 160; Alhonsuo & Nisen & Pellikka 2009, 232.)

Jos pankin kanssa sovitaan jaksoista, joiden aikana maksetaan vain lainan korko, on kyse lyhennysvapaasta ajasta. Tämä pidentää laina-aikaa tai suurentaa tulevia lyhennyksiä. (Saaranen & Koltola 2011, 32; Kontkanen 2011, 160.)

4.2.3 Pankille muodostuvat riskit

Pankille muodostuva keskeisin riski on **luottoriski**. Luottoriski liittyy epävarmuuteen siitä, pystyykö luotonottaja maksamaan kokonaan tai osittain ja oikea-aikaisesti velvoitteensa takaisin pankille. Toteutunut luottoriski näkyy järjestämättöminä saamisina ja ne voivat muuttua luottotappioiksi. Järjestämätön saaminen tarkoittaa sitä, että luoton pääoma ja/tai korko on ollut kolme kuukautta maksamatta. Järjestämätön saaminen ei muutu suoraan luottotappioksi, koska luottotappion suuruuteen vaikuttavat vakuuksien arvo, yrityksen muiden velkojen määrä ja etuoikeusasema konkurssitilanteessa. Luottoriskin komponentteja ovat maksukyvyttömyystodennäköisyys, asiakkaan maksukyvyttömyydestä odotettava tappion määrä ja asiakkaan vastuun määrä maksukyvyttömyystilanteessa. Luottoriskistä syntyvän odotetun tappion määräävät nämä tekijät. Vakuuksia käyttämällä voidaan pienentää riskiä huomattavasti. Yritysten luottojen keskeisiä vakuustyyppejä ovat kiinteistökiinnitykset, yritysikiinnitykset ja leasingkohteet. Vakuuksien ohella tappiomäärään vaikuttaa myös velkojan etuoikeusjärjestys konkurssipesän varoihin sekä konkurssihallinnon kustannukset yhdessä selvitysajan kanssa. Riskienhallintaa tehostaa myös yritysvastuiden jälkimarkkinakelpoisuus. (Kontkanen 2011, 91, 94-95.)

Korkoriski on yksi perinteisimmistä pankin riskielementeistä ja se kuuluu markkinariskeihin. Korkoriski liittyy riskin mittaamiseen sekä varainhankinnan suunnitteluun. Korkoriski näkyy siinä, kun pankin varat ja velat noudattavat eri korkoperustetta, vaihtuvakorkoinen tai kiinteäkorkoinen, korontarkistusajankohdan mukaan. Tähän liittyy viitekoron tarkistuksen yhteydessä uudelleenhinnoitteluriskiä. (Kontkanen 2011, 97.)

Lisäksi markkinariskeihin kuuluu **likviditeettiriski**, joka syntyy, mikäli varallisuuserällä ei ole tehokkaita markkinoita, eli markkinat ovat epälikvidit. Tällöin pankki ei kykene realisoimaan likviditeettireserviään, ja osto- ja myyntinoteerausten ero on suuri. Rakenteellista likviditeettiriskiä syntyy pitkäaikaisten varojen ja velkojen välisenä erona. Pitkäaikaisten varojen rahoittaminen lyhytaikaisilla veloilla johtaa **jälleenrahoitusriskiin** ja aiheuttaa likviditeettiriskiä. Tässä riskin muodostuminen aiheutuu varoihin ja velkoihin liittyvästä maturiteettierosta. Jälleenrahoitusriski syntyy, jos pankilla ei ole kykyä huolehtia maksukyvystään, eli käytännössä turvata varainhankintaa erääntyvien maksujen suorittamiseksi. Likviditeettiriskiä voi hallita tarkan tuotteiden ja markkinoiden likviditeetin seurannan avulla, hajauttamalla varainhankintaa eri lähteisiin, pitämällä likviditeettireserviä sekä asettamalla tuote- ja markkinakohtaisia limiittejä. (Kontkanen 2011, 96-97.)

4.2.4 Vakuudet

Vakuudet jaetaan reaali- ja henkilövakuuksiin. Reaalivakuuksissa pantinhaltijalla on oikeus saada saatavansa vakuudeksi luovutetun esineen arvosta. Takauksessa eli henkilövakuudessa sitoumuksen antaja on henkilökohtaisesti vastuussa saatavan maksamisesta viimekädessä koko omaisuudellaan, ellei takausta ole määrällisesti rajattu. (Kontkanen 2011, 179.)

Panttaus tarkoittaa esineen luovuttamista vakuudeksi. Reaalivakuus voi olla asunto-osake, arvopaperit, kuten osakkeet, obligaatiot ja talletustodistukset sekä kiinteistöt. Panttauksessa on oltava pantin omistajan selkeä tahdonilmaisus sekä panttauksen laajuus. Pantti voidaan antaa vakuudeksi sekä luotonsaajan omasta velasta tai toisen henkilön velasta, jolloin on kyse vierasvelkapantista. Vierasvelkapanttauksessa sovelletaan laajasti takaajaa koskevia säännöksiä. Jos pantti on vakuutena luotonsaajan kaikista panttaushetkellä voimassa olevista tai myöhemmin syntyvistä vastuista, on kyse yleispanttauksesta. Erityispanttauksessa vakuus on rajattu erikseen mainittuihin vastuisiin. (Kontkanen 2011, 180.)

Henkilövakuuksissa eli takauksissa takaajana voi olla sekä oikeushenkilö että luonnollinen henkilö. Takauksessa takaaja sitoutuu velkojalle vastuuseen päävelallisen velasta. Takaus voi olla joko omavelkainen tai toissijainen. Toissijaisessa takauksessa takaajan mak-

suvelvollisuus alkaa vasta sitten, kun päävelallinen on todettu maksukyvyttömäksi, hänet on asetettu konkurssiin tai hänelle on aloitettu yrityssaneerausmenettely. Omavelkaisessa takauksessa velkoja voi vaatia erääntynyttä velkaa ensisijaisesti myös takaajalta. Yhteisvastuullisessa takauksessa pankit edellyttävät, että kukin takaaja vastaa koko velasta ja velan määrää voidaan hakea keneltä tahansa takaajalta. Takaajalle syntyy takautumisoi- keus, kun hän on joutunut maksamaan velan. Takaajalla on oikeus siltä osin, kun hän on suorittanut päävelkaa yli oman osuutensa. (Kontkanen 2011, 184.)

5 Oppaan toteutus

Tässä kappaleessa selostetaan, miten opas on tehty. Varsinainen opas löytyy tämän raportin liitteistä (liite 2). Aluksi kerrotaan, mikä oli lähtötilanne. Sen jälkeen esitetään, miten tieto on hankittu. Toimeksiannon toteutuksessa käytettiin hyödyksi haastatteluja, keskusteluja sähköpostitse, verkkosivuja sekä kirjallisuutta. Lopussa vielä kuvaillaan, miten ohjeistus on saatu aikaan.

5.1 Lähtötiedot

Toimeksiantona oli ymmärtää viljelijän rahoitustarpeet ja osata myydä oikeanlainen rahoitus tähän tarpeeseen, sekä tehdä siitä ohje. Tavoitteena oli tehdä ohjeesta ytimekäs, mutta samalla kattava. Koulutusmateriaalia rahoitustuotteiden myyntiin oli jo olemassa, mutta ne olivat kankeita ja liian pitkävetisiä myyjille luettavaksi. Ohjeistusta tehdessäni pidin mielessäni, ettei lukija ole välttämättä kovin pitkäjänteinen ja ohjeistuksen tulisi olla kiinnostava lukijalle. Maataloustukien siirtymä vaikuttaa viljelijän käyttöpääoman hallintaan ja silloin on myös myyjän osattava reagoida muuttuneeseen tilanteeseen.

5.2 Tiedon hankinta

Pääasiassa hankin tietoa haastattelujen sekä sähköpostien kautta. Toteutin haastattelut teemahaastatteluina, koska jokainen haastateltava oli spesialisti tietyllä aihealueella.

Aluksi 10.11.2014 haastattelin Jalasjärven kunnan maaseutupäällikköä, jonka kanssa kävimme keskustelua siitä, miten ja miksi maataloustukien maksatusaikataulu tulee muuttumaan. Haastattelu kesti noin puolisen tuntia. Tästä haastattelusta tein muistiinpanoja.

Toisen haastattelun tein Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliiton tutkimuspäällikön kanssa 27.11.2014. Nauhoitin haastattelun puhelimella ja tein siitä myös muistiinpanoja. Tämän haastattelun pohjalta sain tarkempia lukuja maataloustuista valtakunnan tasolla sekä tietoa niiden muuttuneesta maksatusaikataulusta. Haastattelun jälkeen kirjoitin sen puhtaaksi nauhalta. Kävimme keskustelua myös sähköpostitse.

Seuraava haastattelu oli 28.11.2014 OP:n rahoitusjohtajan kanssa. Myös tämän haastattelun otin nauhalle puhelimella, tein muistiinpanoja ja kirjoitin puhtaaksi nauhalta haastattelun jälkeen. Rahoitusjohtajan kanssa juttelimme lähinnä OP:n tarjoamista rahoitustuotteista ja niiden käytöstä. Lisäksi keskustelimme maataloustukien käyttöönotosta rahoituksen pantiksi.

12.12.2014 haastattelin myös Rautia K-maatalous Saarnion maatalousmyyjää saadakseni ajatuksia myös myyjän näkövinkkelistä. Hänen kanssa juttelimme siitä, miten paljon rahoituksia tehdään vuositasolla ja kävimme läpi osamaksurahoitussopimuksen koko prosessin. Tein keskustelusta muistiinpanoja ja otin kuvia tietokoneen näytöltä osamaksurahoitussopimuksen teon eri vaiheista.

Seuraavana päivänä 13.12.2014 haastattelin Rautia K-maatalous Saarnion toimistosihteerä. Hän osasi limiittirahoituksen prosessin, joten kävimme sen hänen kanssaan läpi ja sain häneltä myös malliksi täytettyjä sopimuslomakkeita. Tein haastattelusta muistiinpanoja ja otin myös kuvia tietokoneelta limiittirahoitussopimuksen teon eri vaiheista.

Lisäksi Internetin kautta löytyi jonkin verran yleistietoa maataloustukien maksatusmuutokseen liittyen. Maaseutuviraston sivuilta löytyi eniten tietoa maataloustukien maksatuksesta sekä ajankohdista. Myös Pellervon taloustutkimuksesta oli hyötyä yleisen maatalouden taloustilanteen hahmottamiseksi. Suomen Gallup Elintarviketieto Oy:ltä sain tietoa maatalouden tuloihin liittyen sekä toteutuneita, ennusteita että arvioita.

Teoriaosuutta kokosin vaihe vaiheelta ja siihen löysin paljon teoksia HAAGA-HELIAn kirjastosta. Aluksi kävin läpi kaiken kirjallisuuden ja merkitsin itselleni kohdat, joita tulisin myöhemmin käyttämään työssäni. Sen jälkeen aloin vertailla eri lähteiden teorioita keskenään ja aloitin kirjoitustyön laaditun sisällysluettelon järjestyksen mukaan.

Toimeksiantajani K-maatalouden ketjujohtajan kanssa suunnittelimme työn toteutusta ja haastattelin myös häntä. Häneltä sain muun muassa Maaseudun Tulevaisuuden artikkelin, maa- ja elintarviketalouteen liittyvän Pellervon taloustutkimuksen, yhteystietoja eri henkilöille sekä tunnukset mestarimyyjäkoulutukseen Keskon nettisivuille. Lisäksi sain muun muassa ProAgrian Liha Osaamiskeskuksen toimitusjohtajan sähköpostiosoitteen. Toimitusjohtajan kanssa mietimme, miten olisi paras tapa tutkia maatalouden tulovajetta.

Sähköpostia lähetin lopuksi vielä Maaseutuviraston ylitarkastajalle, jota pyysin lähettämään tukihakuvuoden 2015 maksuaikataulun. Tällä halusin varmistaa, että työssäni olevat tukijärjestelmän luvut ovat viimeisimmän arvion mukaiset. Aikaisemmin keskustelin sähköpostitse myös ELY-keskuksen ylitarkastajan kanssa maataloustukien maksuaikakohdista ja euromääristä. Sain häneltä tiedostoja, joita käytin maatalouden tulovajeen selvittämisen tukena.

5.3 Ohjeistuksen toteutus

Ensimmäisenä lähdin selvittämään maataloustukien maksatusmuutosta. Sähköpostien ja haastattelujen sekä Maaseutuviraston sivuilta sain tarvittavat luvut kassabudjetin tekoon, eli tulovajeen selvittämistä varten. Kassabudjetissa on käytetty maatalouden myyntituloja, maatalouden yrittäjätuloa sekä maatalouden tulotukia koko Suomen tasolla. Menot on laskettu seuraavan kaavan mukaan: $menot = maatalouden\ myyntitulot + maatalouden\ tulotuet - maatalouden\ yrittäjätulot$. Vuosien 2014, 2015 ja 2016 olevat luvut ovat ennusteita, jotka ovat sekä Suomen Gallup Elintarviketieto Oy:n sekä MTK:n tutkimuspäällikön ennusteita. Olettamuksena laskelmassa on, että tulot sekä menot jakautuvat tasaisesti vuodessa. Olettamuksena on myös, että alkukassa on nolla, jotta oleellisen muutoksen näkisi selkeämmin. Loppusaldosta tein graafisen kuvion havainnollistamaan paremmin kassajäännöksen kehitystä.

Lisäsin myös esityksen alkuun pylväsdiagrammin tukihakuvuosien 2014 ja 2015 maksutuksesta. Pylväsdiagrammi havainnollistaa sen, miten maksuaikataulu sekä maksujen määrät eroavat toisistaan kahta eri vuotta verrattaessa keskenään. Ohjeessa on myös kerrottu, miten paljon tuet tulevat laskemaan vuositasolla sekä miten iso on siirtymä vuodelle 2016.

Seuraavaksi kokosin kaiken tiedon K-Rahoitukseen kuuluvista osamaksurahoituksesta, leasingrahoituksesta sekä limiittirahoituksesta. Kirjoitin rahoitustuotteiden rahoitusehdoista sekä sopimukseen tarvittavista muista tiedoista ohjeet. Tässä käytin apuna Pohjola Pankki Oy:n tekemää Myyjän käsikirjaa, joka sisältää rahoitussopimusten toteutuksen sekä ehdot. Sen jälkeen kokosin koulutusmateriaalia PowerPoint esitykseen siitä, miten verkkopalvelussa täytetään osamaksu- sekä kausirahoitussopimus, ja mitä tulee ottaa huomioon niiden tekemisessä. Esityksessä käytin kuvakaappaustyökalulla otettuja näyttökuvia rahoitussopimuksen teon eri vaiheista. Kuvien avulla pystyin paremmin havainnollistamaan rahoitussopimuksen teon vaihe vaiheelta. Lisäsin kuviin myös tarkentavia tekstejä ja nuolia, jotka selittävät mitä kussakin kohdassa tulisi erityisesti ottaa huomioon. Leasingrahoitussopimuksen teosta tein ohjeet ilman kuvia, koska se tehdään toistaiseksi sähköpostitse.

Lopuksi kirjoitin ohjeet, miten voi pantata maataloustuet vakuudeksi limiittirahoitukselle. Havainnollistin tätä lisäämällä loppusaldosta tehtyyn kuvioon nuolet niiden kuukausien kohdalle, mitkä tuet tulisi pantata, sekä milloin maanviljelijät tulevat tarvitsemaan limiittirahoitusta eniten. Tähän kohtaan esitystä lisäsin tiedoston panttaussitoumuslomakkeesta, joka on helppo avata suoraan esityksestä ja tulostaa asiakkaalle täytettäväksi.

6 Pohdinta

Tavoitteena opinnäytetyössä oli tehdä K-maatalouden toimeksiantona ohjeistus koulutusmateriaaliksi rahoitustuotteiden myymisestä K-maatalouden myyjille. Lähtötilanne raportille oli maataloustukien maksatusmuutos, joka tulee selkeästi vaikuttamaan maanviljelijöiden käyttöpääoman tarpeeseen. Oppaan tavoitteena oli selittää, mikä on muutos sekä miten myyjän tulisi siihen reagoida myyntityössään, jotta asiakas kokisi saavansa kokonaisvaltaista palvelua liikkeessä.

6.1 Tavoitteiden saavuttaminen

Tavoitteissa onnistuttiin hyvin. Onnistuttiin tekemään ohjeistus koulutusmateriaaliksi K-maatalouden myyjille siitä, miten rahoitussopimukset tehdään käytännössä. Ohjeistusta tehdessä oli mietittävä, mitä asioita voisi jättää pois, jotta ohjeesta ei tulisi liian pitkä, mutta sisältäisi kuitenkin kaiken oleellisen tiedon. Toimeksiantajan mielestä ohjeistus sisälsi paljon asiaa ja todella hyödyllistä tietoa.

Ohjeistuksesta pyrittiin tekemään myös kiinnostava sekä mahdollisimman havainnollistava, jotta se olisi miellyttävämpi lukijalle. Ohjeistuksessa on selvitys rahoitussopimusten tekoon vaihe vaiheelta. Lisäksi oppaassa tuodaan esille rahoituksen myynnin tärkeys sekä myyjälle että ostajalle. Ohjeistuksesta myyjän on helppo löytää tarvittavat asiat sekä ymmärtää rahoituksen tarve asiakkaan näkökulmasta katsottuna.

Ohjeistus esitettiin K-maatalouden johtoryhmälle 19.3.2015 johtoryhmän kokouksessa. Johtoryhmän mielestä esitys oli ammattitaitoinen ja johtoryhmä oli tyytyväinen huomatesaan, että asiaan oli perehdytty kunnolla. Lisäksi johtoryhmän mukaan ohjeistus oli hyvin selkeä ja helppolukuinen, sekä erityisesti havainnollistavia pylväitä ja diagrammeja keuhuttiin. Ohjeistus tullaan lähettämään kaikille kauppiaille, jotka käyvät ohjeistuksen läpi palaverissa myyjiensä kanssa.

6.2 Oppaan luotettavuus

Kävimme toimeksiantajani kanssa työtä läpi useaan otteeseen ja sain häneltä neuvoja työn tekemistä varten. Ohjeistukseen pyrittiin keräämään toimeksiantajan kannalta vain kaikkein oleellisin tieto. Myös Pohjola Pankin rahoitusjohtaja tarkasti ohjeistuksen ja antoi minulle korjausehdotuksia siihen. Hänen mielestään tavoitteet saavutettiin hyvin.

Haastattelut sekä sähköpostikeskustelut käytiin alan asiantuntijoiden kanssa ja heidät valittiin eri osaamisalueilta. Tämä oli hyvin tärkeää aiheen luonteen kannalta. Lisäksi ra-

porttiin haluttiin saada näkökulmaa sekä K-maatalouden myyjän että johdon tasolta. Kaikki haastateltavat sekä sähköpostiin vastanneet olivat hyvin innostuneita opinnäytetyön ajankohtaisesta aiheesta, ja onnistuttiin saamaan kattavia vastauksia heiltä.

Ohjeistuksen teossa käytettiin vain tuoreita lähteitä, sillä aihe on nopeasti muuttuva. Ohjeistuksessa olevat maataloustukijärjestelmän luvut olivat työn loppuvaiheessa vahvistusta vailla, joten kauppiaan olisi syytä tarkastaa ne ohjeistuksen käyttöönotossa. Ne eivät varsinaisesti vaikuta kuitenkaan rahoitussopimusten tekoprosessiin.

6.3 Suositukset ja jatkotoimenpiteet

Ohjeen käyttöönotossa K-maatalouden kauppiaan tulisi käydä ohje läpi kaikkien K-maatalouden myyjänsä kanssa, jotta varmistuttaisiin siitä, että jokaisella myyjällä on ajankohtaiset tiedot rahoitussopimuksen tekoprosessista sekä maataloustukien maksatusmuutoksesta. Olisi myös tärkeää, jotta jokainen myyjä ymmärtäisi, miksi rahoitussopimuksen teko on tärkeää ja miten paljon myyjän oma aktiivisuus vaikuttaa asiakkaan kokonaisvaltaisessa palvelussa.

Jatkossa kauppias voisi seurata myyjille asetettuja myyntitavoitteita sekä rahoitussopimusten linkittymistä tavoitteisiin. Kauppiaan olisi hyvä määritellä rahoitussopimusten teossa myyjälle suuntaviivat, joiden mukaan sopimukset tulisi tehdä. Kauppias voisi keskustella myyjien kanssa tavoitteiden saavuttamisesta, asiakaskohtaamisista sekä kehittämisedotuksista tai pinnalle nousseista kysymyksistä.

6.4 Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi

Opinnäytetyöprosessi oli opettavainen sekä monipuolinen. Monipuolisuudella tarkoitan perehtymistä moneen eri osaamisalueeseen, kuten maatalouden rahoitukseen, tiedon etsintään eri kanavista sekä tekstin luomisen taitoon. Aihe oli myös itselleni mielenkiintoinen, koska olen keskittynyt opinnoissani rahoitukseen. Opinnäytetyön teko oli erittäin mielekästä myös siksi, että aihe on juuri nyt ajankohtainen ja tärkeä. Pääsin myös hyödyntämään Excel-ohjelmiston käyttötaitojani.

Ohjeistusta tehdessäni opin maatalouden rahoituksen peruspiirteet ja sen, miten paljon tulojen saannin eriaikaisuus vaikuttaa viljelijän talouteen. Myös tulojen saannin ajankohdissa on eroja eri tuotantosunnissa.

Työn teko vaati myös yhteydenpitoa moneen eri henkilöön, koska työn teossa tarvittiin asiantuntijuutta monelta eri taholta. Aiheen ajankohtaisuus sekä sen muuttuva luonne

vaati yhteydenottoja useaan kertaan. Kaikkea tietoa ei myöskään pystytty vahvistamaan. Opinnäytetyötä tehdessäni ehkä kaikkein haastavinta oli, että tiedot muuttuivat moneen kertaan ja niitä oli varmisteltava. Tiedon keräämisessä pääsin kehittämään vuorovaikutustaitojani sekä opin hyödyntämään tiedon hankinnassa monia eri kanavia ja lähteitä.

Haastavaa oli myös työn aikataulutus, jota kevennettiin työn aikana, koska suunniteltu aikataulu oli liian tiukka. Työn esittämispäivää siirrettiin eteenpäin sekä tämän jälkeen raporttiin tehtävät tarkistukset veivät odotettua enemmän aikaa.

Kaikkein tärkein työn onnistumisen kannalta oli se, että sain itselleni mieluisan aiheen. Toimeksiannon toteuttaminen oli mielenkiintoista ja mukavaa. Myös haastateltavien innostuneisuus heijastui tekemisessäni. Työn teon jälkeen minulla on tunne, että minulla on rahoitussopimusten perusteet hallussa ja ymmärrykseni maatalouden rahoituksesta yleisesti on kasvanut. Olen kiinnostunut luomaan uraa rahoitusallalla.

Lähteet

Alhonsuo, S. & Nisén, A. & Pellikka, T. 2009. Finanssitoiminnan käsikirja. Hakapaino Oy. Helsinki.

A-tuottajat Oy. 2011. Maatilan investointien ja toiminnan rahoitus. Luettavissa: https://www.atriatuottajat.fi/SiteCollectionDocuments/FarMeriesitykset/Maito/Ari%20M%C3%A4h%C3%B6nen_Maatilan%20investointien%20ja%20toiminnan%20rahoitus.pdf. Luettu: 7.12.2014.

Hämeenniemi, H. 13.1.2015. Ylitarkastaja. Maaseutuvirasto. Sähköposti.

Hämäläinen, R. 10.11.2014. Maaseutupäällikkö. Jalasjärven kunta. Haastattelu. Jalasjärvi.

Ilkka-yhtymä Oy. 2014. 500 miljoonan euron maataloustukien maksu siirtyy, tiloille katastrofi. Luettavissa: <http://www.ilkka.fi/uutiset/maakunta/500-miljoonan-euron-maataloustukien-maksu-siirtyy-tiloille-katastrofi-1.1701240>. Luettu: 5.1.2015.

Järvinen, J. 28.11.2014. Rahoitusjohtaja. Pohjola Pankki Oyj. Haastattelu. Helsinki.

Kesko Oyj. 2014a. Auto- ja konekauppa. Luettavissa: <http://www.kesko.fi/fi/Kesko-yrityksena/Toimialat/Auto--ja-konekauppa/>. Luettu: 16.1.2015.

Kesko Oyj. 2014b. Vuosikertomus 2013. Luettavissa: <http://vuosikertomus2013.kesko.fi/tilinpaatos/hallituksen-toimintakertomus>. Luettu: 16.1.2015.

Kontkanen, E. 2011. Pankkitoiminnan käsikirja. Finanssi ja vakuutuskustannus Oy. Jyväskylä.

Laki Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta 1100/1994.

Laki maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä 1303/1994.

Lappalainen, J. 27.11.2014. Tutkimuspäällikkö. Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto. Haastattelu. Helsinki.

Lehtola, V. 12.12.2014. Maatalousmyyjä. Rautia K-maatalous Saarnio. Haastattelu. Jalasjärvi.

Leppiniemi, J. & Lounasmeri, S. 2014. Yritysrahoitus. Talentum Media Oy. Helsinki.

Lindfors, H. & Syvänperä, O. 2010. Pk-yrityksen budjetointi ja raportointi käytännönläheisesti. Edita Prima. Helsinki.

Maaseutuvirasto. 2014a. Viljelijätukien maksuajankohdat muuttuvat 2015-2016. Luettavissa: <http://www.mavi.fi/fi/tietoa-meista/tiedotteet/2013/Sivut/viljelijatukien-maksuaikataulu-muuttuvat-2015-16.aspx>. Luettu: 27.11.2014.

Maaseutuvirasto. 2014b. Tukihakuvuoden 2015 maksuajankohdat. Luettavissa: <http://www.mavi.fi/fi/maksut-ja-valvonta/Documents/maksuajankohdat-2015-2016-25112014.pdf>. Luettu: 27.11.2014.

Maaseutuvirasto. 2014c. Tukihallinnon tavoitteellinen maksuaikataulu kalenterivuonna 2014. Luettavissa: <http://www.mavi.fi/fi/maksut-ja->

valvonta/maksut/viljelijä/Documents/tavoitteellinen-maksuaikataulu-paatuet-2014.pdf. Luettu: 27.11.2014.

Maaseutuvirasto. 2014d. Viljelijätukien toimeenpanoon esitetty lisärahoitusta - maksuaikataulujen aikaistaminen mahdollista. Luettavissa: <http://www.mavi.fi/fi/tietoa-meista/tiedotteet/2013/Sivut/lisarahoitusta-viljelijatukien-toimeenpanoon-esitetty.aspx>. Luettu: 27.11.2014.

Maaseutuvirasto. 2014e. Miksi viljelijän pelto- ja eläintukia valvotaan?. Luettavissa: <http://www.mavi.fi/fi/maksut-ja-valvonta/valvonta/viljelijä/Sivut/miksi-tukia-valvotaan.aspx>. Luettu: 5.1.2015.

Maaseutuvirasto. 2015f. Muista hakea maidon kriisituki 9.3. mennessä. Luettavissa: <http://www.mavi.fi/fi/tietoa-meista/tiedotteet/2013/Sivut/maidon-kriisituki-muistutus.aspx>. Luettu: 16.4.2015.

Maaseutuvirasto. 2015g. Sikatalouden kriisituki on haettavissa maaliskuussa. Luettavissa: <http://www.mavi.fi/fi/tietoa-meista/tiedotteet/2013/Sivut/sikatalouden-kriisituki-2015.aspx>. Luettu: 16.4.2015.

Maatalouskesko Oy. 2014. K-maatalous-ketju on kotimainen kauppias. Luettavissa: http://www.k-maatalous.fi/k_maatalous/Sivut/kmaatalousketju.aspx. Luettu: 10.11.2014.

Martikainen, T. & Martikainen, M. 2006. Rahoituksen perusteet. WSOY Oppimateriaalit Oy. Helsinki.

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2013. Yritysrahoitus. Edita Publishing Oy. Helsinki.

Nopanen, A. 9.12.2014. Toimitusjohtaja. Pro Agria Liha Osaamiskeskus. Sähköposti.

Nordea. 2014. Viljatilán rahoitus- ja markkinariskit. Luettavissa: https://etela-pohjanmaa.proagria.fi/sites/default/files/attachment/viljatilán_rahóitus-_ja_markkinariskit_nordea.pdf. Luettu: 23.3.2015.

OP-Pohjola. 2013. Maatilan rahoituksen suunnittelu. Luettavissa: https://www.proagria.fi/sites/default/files/attachment/maatilan_rahóituksen_suunnittelu_jal_o_lehtovaara.pdf. Luettu: 23.3.2015.

Pellervon taloustutkimus. 2014. Luettavissa: <http://ptt.fi/ennusteet/elintarviketalous/maa-ja-elintarviketalous-2014-syky/>. Luettu: 6.11.2014.

Pohjola Pankki Oyj. 2014. Myyjän käsikirja. Luettu: 8.12.2014.

Reku, J. 2014. Tukien maksuaikataulu täsmentyi. Maaseudun Tulevaisuus.

Saaranen, P. & Koltola, E. 2011. Rahoitusmatematiikka Excelillä. Luentomonisteet. HAAGA-HELIA.

Suomen Gallup Elintarviketieto Oy. 2014. Maatilatalouden markkinaennuste 2014-2015. Luettu: 24.11.2014.

Taloussanomat. 2015. Taloussanakirja. Luettavissa: <http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/termi/k%E4ytt%E4oma/>. Luettu: 23.3.2015.

Tekari, L. 13.12.2014. Toimistos sihteeri. Rautia K-maatalous Saarnio. Haastattelu. Jalasjärvi.

Tuominen Veikko. 8.12.2014. Ylitarkastaja. Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Sähköposti.

Yritystutkimus Ry. 2014. Lomakkeet. Luettavissa: http://yritystutkimusry.fi/?page_id=9.
Luettu: 30.3.2015.